

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล

วันเพ็ญ วงษ์จันทร์

โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

*Corresponding author e-mail: kag.wanphen@gmail.com

(Received: 16 January 2024, Revised: 20 March 2024, Accepted: 22 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบ 3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบ 4. เพื่อประเมินรูปแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ฯ ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ฯ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 คน ครู 124 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จากตาราง Krejcie & Morgan 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบบันทึก แบบทดสอบ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจุบันการพัฒนาครู ฯ โดยรวมมีการปฏิบัติปานกลาง ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านทีมร่วมมือรวมพลัง และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) รูปแบบ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ และคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พบว่า 2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2.3) การวัดและประเมินผลหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) การประเมินรูปแบบ พบว่า ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Teacher development model using a professional learning community to promote active learning at Narinukun School

Wanphen Wongchan

Benchama Maharat School, The Secondary Educational Service Area Office
 Ubon Ratchathani-Amnat Charoen

*Corresponding author e-mail: kag.wanphen@gmail.com

(Received: 16 January 2024, Revised: 20 March 2024, Accepted: 22 March 2024)

ABSTRACT

The purposes research 1) to study basic information on teacher development using a professional learning community 2) to develop a teacher development model 3) to experiment with a teacher development model and 4) to evaluate a teacher development model by using mixed methods between the qualitative research and quantitative research. The stages of research were Stage 1: Studied basic information on teacher development using professional learning community to enhance active learning. Stage 2: Developed a teacher development model. Stage 3: Studied the result of model implementation. 4: Evaluated a teacher development model. The samples consisted of 4 school administrators, 14 basic educational committees, 124 teachers, 350 students studies at M.1-6: by Krejcie & Morgan. The instruments were questionnaire, record form, test and an evaluation form. The statistics were percentage, mean, standard deviation, t-test, reliability coefficient, relative growth scores and priority needs index. Findings were: 1. The current teacher development overall was moderate performance while the overall expectation was high level and when arranged in descending order were professional learning and developing, teamwork and creating. 2. There were 6 factors ; principles, objectives, content, operations, evaluation and success conditions. The format were overall at a high level. 3. Experimenting found 1) teachers had a high level of knowledge and understanding and after was higher than before significantly at .05. 2) The results of teachers' evaluation were; 2.1) Teachers were plan active learning after the development at a higher level than before significantly at .05. 2.2) Teachers were organize after the development higher than before significantly at .05. 2.3) Measuring learning outcomes after development was higher than before significantly at .05. 4.) The evaluation found the overall feasibility and usefulness were highest level. The satisfaction was at a high level and student satisfaction was highest level.

Keywords: teacher development model; professional learning community; active learning management

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 - 2579 ได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้ มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเอง และนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้ดำเนินงานสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็น กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงาน ร่วมกัน และสนับสนุนกันและกันมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันวางเป้าหมายการ เรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่าน กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการผสมผสานแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) เป็นการรวมกลุ่มบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพ ของผู้เรียนร่วมกันผ่านกระบวนการร่วมมือร่วมใจ (Collaborative Learning) การเรียนรู้ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานในพื้นที่ (Field) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Learning) อย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การเรียนรู้ที่เป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนวิธีสอน การทำงานร่วมกัน และ ความรับผิดชอบต่อกันเอง องค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูแต่ละคนจะ ได้รับการนำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ช่วย ให้ครูมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2559) สุวิมล ว่องวาณิช (2561) กล่าวว่า ชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการในการพื้นที่การเรียนรู้สำหรับครู มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียน งานวิจัยต่างประเทศ พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีคุณค่าและมีความสำคัญ ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็น รายบุคคลและรายกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการรูปแบบ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยของ นักวิชาการ คือ ปองทิพย์ เทพอารีย์, มารุต พัฒนา, สมุทร สมปอง (2558) สุธีภรณ์ ขนอม (2559) จิราพร รอดพ่วง และคณะ (2560) พบว่า การพัฒนาครูโดย ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น

โรงเรียนนารีนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เท่ากับ 36.84 จากผลดังกล่าว พบว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 50 คะแนนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนนารีนุกูล, 2563) ปีการศึกษา 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เท่ากับ 36.54 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของประเทศ ผลการทดสอบของโรงเรียนนารีนุกูล มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 50 คะแนนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนนารีนุกูล, 2564) เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลัก พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 75.10 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 68.61 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร้อยละ 77.43 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ร้อยละ 72.90 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 77.59 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ร้อยละ 78.96

ผลการจัดการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนนารีนุกูลยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร พบประเด็นสำคัญ 1) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู 2) พื้นฐานครอบครัวของนักเรียน และ 3) พื้นฐานความรู้ของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจในประเด็นพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เนื่องจากครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ จึงหาแนวทางวิธีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น โดยแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นเป็นการรวมกลุ่มครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูผ่านกระบวนการร่วมมือร่วมใจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันทำให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องนอกจากนี้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูลเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ตัวแปรที่ศึกษา คือ 1) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล และ 3) ความต้องการในการใช้รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2564 และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, 2562) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีคุณสมบัติด้านการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิจัยการวัดและประเมินผล ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบฯ ตัวแปรที่ศึกษา คือ ร่างรูปแบบฯ 2.1) ด้านเนื้อหา คือ คุณภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ และ คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย ความเป็นมา/วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ แผนการดำเนินการจัดกิจกรรมเนื้อหา และเครื่องมือการวัดและประเมินผล 2.2) ด้านแหล่งข้อมูล คือ ร่างรูปแบบที่ได้จากผลการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ โดยการประชุมสัมมนา

ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสม ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลการทดลองใช้และผลการประเมินรูปแบบ 3.1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการก่อนการพัฒนา (Plan) ประชุมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ ระยะเวลาดำเนินการ รูปแบบการพัฒนา การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้ารับการพัฒนา ระหว่างดำเนินการพัฒนา (Do) ทดลองใช้รูปแบบและประเมินหลังการพัฒนา (Check) ประกอบด้วย ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และการสะท้อนผลการดำเนินการ (Action) ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ ได้แก่ 1) ประเมินผลงาน/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ประเมินความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้รับการพัฒนามีต่อรูปแบบ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จากกลุ่มตัวอย่าง 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนเชิงรุกของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมี 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู 142 คน และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครู 128 คน ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จำนวน 142 คน และผู้เรียน 350 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู 3) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6) บริบทโรงเรียนนารีนุกูล และ 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคูโดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมกันรับผิดชอบ ฯ รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนผล สภาพที่คาดหวัง ฯ โดยรวมอยู่

ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ดังตาราง

การพัฒนาครูโดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	สภาพปัจจุบัน (P)			สภาพที่คาดหวัง (I)			PNI _{modified}	อันดับ
	$\bar{X}$	S	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S	ระดับ ความคิดเห็น		
1. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	2.97	0.85	ปานกลาง	4.39	0.51	มาก	0.48	3
2. ทีมร่วมมือรวมพลัง	2.92	0.82	ปานกลาง	4.35	0.51	มาก	0.49	2
3. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	2.75	0.66	ปานกลาง	4.44	0.56	มาก	0.61	1
4. การร่วมกันรับผิดชอบ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.17	0.39	ปานกลาง	4.41	0.41	มาก	0.39	6
5. การสะท้อนการปฏิบัติงาน	3.12	0.51	ปานกลาง	4.39	0.48	มาก	0.41	5
6. ภาวะผู้นำร่วม	3.08	0.38	ปานกลาง	4.45	0.40	มาก	0.44	4
รวม	3.00	0.46	ปานกลาง	4.40	0.40	มาก	0.47	

2. ผลการสร้างรูปแบบ ฯ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง

ด้าน	รายการ	ระดับความเหมาะสม (N=7)		ระดับ
		μ	σ	
1	หลักการ	4.41	0.43	มาก
2	วัตถุประสงค์	4.33	0.41	มาก
3	เนื้อหา/ความรู้	4.44	0.29	มาก
4	การดำเนินการ	4.37	0.35	มาก
5	การประเมินผล	4.44	0.33	มาก
6	เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.28	0.67	มาก
	โดยภาพรวม	4.38	0.19	มาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ ฯ สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมมีการพัฒนาในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ครูที่เข้าร่วมการ

พัฒนาความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การทดสอบ (n = 128)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา(50)		หลังการพัฒนา (50)				
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
ความรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	19.07	0.20	43.21	0.14	119.14	172	0.05

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ (n = 124)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา				
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S			
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3.25	0.31	4.30	0.30	29.30	123	.05

3.2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูมีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ (n = 100)				t	df	sig
	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา				
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S			
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3.79	0.40	4.39	0.27	13.75	123	.05

4. ผลการประเมินรูปแบบ ฯ สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับการประเมิน (n = 142)		ระดับ
		$\bar{X}$	S	
1	ด้านความเป็นไปได้	4.58	0.39	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นประโยชน์	4.62	0.44	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.60	0.35	มากที่สุด

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานตามรูปแบบ ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ดังตาราง

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน (n = 142)		
		$\bar{X}$	S	แปลผล
1	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision)	4.43	0.33	มาก
2	ด้านทีมร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Teamwork)	4.38	0.43	มาก
3	ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development)	4.48	0.33	มาก
4	ด้านการร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective Responsibility for Student Learning)	4.51	0.32	มากที่สุด
5	ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflective Dialogue)	4.49	.35	มาก
6	ด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership)	4.29	0.40	มาก
	ภาพรวม	4.43	0.25	มาก

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตาราง

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=350)		
		$\bar{X}$	S	แปลผล
1	ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้	4.65	0.36	มากที่สุด
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.48	0.35	มาก
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.49	0.39	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.47	0.38	มาก
	ภาพรวม	4.52	0.24	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูต้องการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านที่รวมเมื่อรวมพลังและด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน สอดคล้องกับ สนั่น วงษ์ดี (2561) พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการสอน เทคนิคการสอนและด้านบุคลิกลักษณะของครู สอดคล้องกับ ศราวุธ แวงอิสาร (2562) ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยหลักการในการพัฒนา ธงชัย คำปวง (2561) ที่ว่า หลักการพัฒนาครูยึดหลักการที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูต้องสนองความต้องการและความจำเป็น และสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประคอง รัศมีแก้ว (2563) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ มานพ จิตแมน (2563) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นทบทวนและการนำไปใช้ และยังสอดคล้องกับแนวคิด สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ (2558) องค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้สึกที่ดีต่อ

การใช้รูปแบบ สามารถนำไปพัฒนาตนเองและพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มสมรรถนะของตนเองในการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลให้มีการพัฒนาวิชาชีพให้กับตนเอง หากแต่คุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จึงควรให้มีการปรับรูปแบบ ให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ชีระชัย รัตนรังษี (2560) ประสิทธิภาพของรูปแบบ คือ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้ข้อสรุปจากการศึกษาเอกสาร (Document Research) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี แหล่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ Husen, & Postlethwaite (1994) ที่ว่าองค์ประกอบรูปแบบต้องสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่เกิดขึ้น และสามารถสังเกตได้ และรูปแบบช่วยจินตนาแนวความคิดรวบยอด และช่วยสืบเสาะหาความรู้หาความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งรูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีการพัฒนารูปแบบ ครบตามขั้นตอนซึ่งมาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และประเมินผล จึงทำให้รูปแบบ มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธิกรณ์ ขนอม (2559) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก สอดคล้องกับ กิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561, 183-186) รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2561: 52) ระบบการพัฒนาคูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบคือสิ่งสำคัญที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือร่วมแรงรวมพลัง นอกจากนี้แล้วการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการนำเสนอผลงาน (Symposium) อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับชีระ บุญเจริญ (2550) สมาน อัสวภูมิ (2550) สุรีย์รัตน์ นนทตุลา (2555) สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ (2558) และเพ็ญผกา กาญจนภาส (2560) ที่มองเห็นความสำคัญของเงื่อนไขความสำเร็จมีความสำคัญในการพัฒนารูปแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนารีนุกูล ก่อนนำไปใช้

1.2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย แนวทางหรือส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

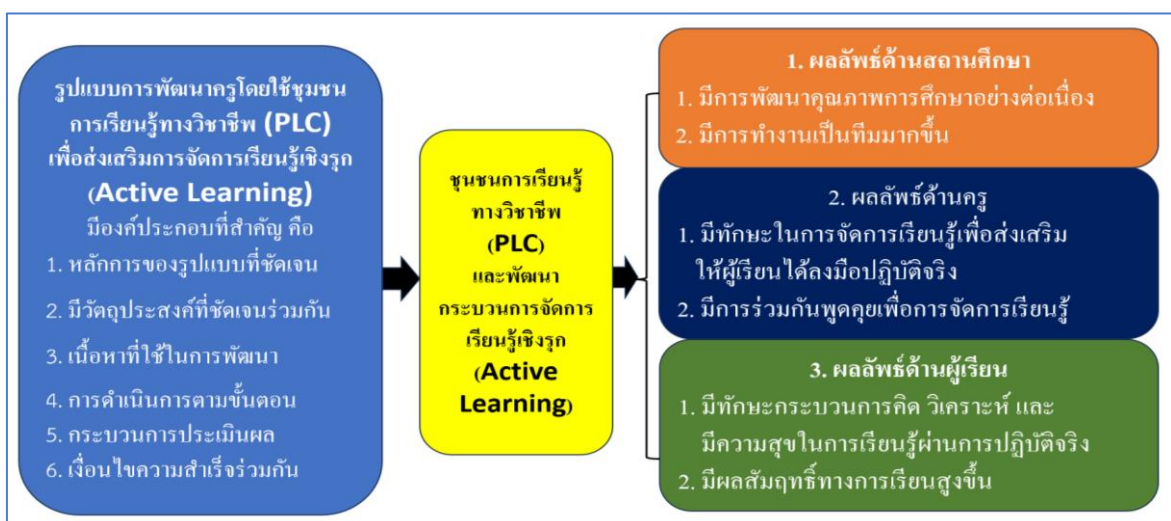
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สถานศึกษาควรมีการศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของครู

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนขนาดอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนนารีนุกูล โดยสถานศึกษานำแนวนโยบายการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) มาใช้จริงส่งผลให้ครูมีการพูดคุยกันมากขึ้นทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการปรึกษาหารือการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและกระบวนการทำงานได้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision: S) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning: T) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management: A) การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (Reflection: R) และการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Show & Share: 2S) ข้อค้นพบที่สำคัญคือ ครูมีความสุขในการพัฒนาการเรียนการสอนและได้พัฒนาวิชาชีพอีกด้วย ดังภาพประกอบ

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิราพร รอดพ่วง, มารุต พัฒนาผล, วิชัย วงษ์ใหญ่และสุพิน บุญช่วงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(1), 281-296.
- ธงชัย คำปวง. (2561). การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2560). ความเป็นมืออาชีพการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระชัย รัตนรังสี. (2560). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยในการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 6(2), 284-296.
- ประคอง รัตมีแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสิทธิธรรมปริทรรศน์, 21(2), 360-374.
- มานพ จิตมั่น. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(1), 45-53.
- เพ็ญผกา กาญจนภาส. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- โรงเรียนนารีนุกูล. (2563). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนนารีนุกูล ปีการศึกษา 2563. อุบลราชธานี: โรงเรียนนารีนุกูล.
- _____. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนนารีนุกูล ปีการศึกษา 2564. อุบลราชธานี: โรงเรียนนารีนุกูล.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2559). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สารานุกรมการศึกษาร่วมสมัยเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศราวุธ แวงอิสาร. (2562). การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สมุทร สมปอง. (2558). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สนั่น วงษ์ดี. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนด้วยวิธีสหสาขาวิชาชีพ ทางปัญญาสำหรับพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมาน อัสวภูมิ. (2550). การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(2), 83-94.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุจิธรณ์ ขนอม. (2559). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2561). การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา. วารสารสุทธิปริทัศน์, 32(101), 51-67.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2561). การส่งเสริมกระบวนการ PLC ให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: พลังครูขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. ในการประชุมวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2561; หน้า 26-40. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.
- สุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2562). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัยทางพยาบาล. เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

- สุริรัตน์ นนท์ตุลา. (2555). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สัมฤทธิ์ ห้าวหาญ. (2558). *รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
- Husen, T. & Postlethwaite. N.T., (1994) *The international encyclopedia of education*, 2nd ed, New York: Pergawon press Inc.,.